

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția : Strada Academiei No. 6. Administrația : Parcul Ștefan cel Mare No. 8	Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni	Abonament : Exemplarul 5 Lei Pe un an 200 Lei
--	--	---

PARTEA OFICIALĂ

* * *

No. 149—1929.

Concurs.

Pentru complenirea parohiei vacante Eriuadoni (districtul Vașadului) prin aceasta publicăm concurs cu termenul de 1 Martie crt.

Cererile se vor înainta acestui Ordinariat până la data de mai sus.

Oradea, Șed. Cons. din 17 Ianuarie 1929.

No. 249—1829.

Oficiile parohiale sunt autorizate, ca opul „Rezumat al Istoriei Bisericii” (Evul vechiu) de F. Mourret și J. Carreyre și tradus în Românește de pâr. Dr. A. Ciple să-l poată procura pentru bibliotecile parohiale pe cheltuiala casselor bisericești.

Oradea, la 28 Ianuarie 1929.

PARTEA NEOFICIALĂ

* * *

Patronajul și Preoțimea.

Sentimentul sănătos și practic al Statelor Unite din America de Nord a triumfat atunci când a stabilit normele dreptului penal modern în baza cărora chemarea dreptului penal este nu numai răsbunarea infracțiunii săvârșite, ci în aceiaș măsură, — ba încă în primul rând — prevenirea, împiedecarea crimelor, corijarea celor ajunși pe calea crimei, educarea, îngrijirea și prin aceasta apărarea socială și vindecarea năcazurilor sociale.

Dreptul penal este o parte din etica socială și politica socială.

Principiul dreptului penal modern este realizat prin formarea dreptului penal al minorilor, care fapt îl stabilim cu atât mai vârtos deoarece aceste principii sunt depuse și în legea despre instanța minorilor în vigoare în Transilvania dela 1 Ianuarie 1914.

În senzul acestei legi singura menire a judecătorului nu este numai ca să stabilească infracțiunea și să aplice vre-o dispozițiune, ci după împrejurările cazului ivit, — se va transforma într'o autoritate de apărare și sprijinire care poate să ia măsuri în interesul minorului, în special îl poate scoate din mediul ambiant depravat, din cercul răutăcios familiar ori aparținător, sau în interesul de educație ulterioară, îl poate lăsa la încercare spre a lucra.

Aceasta atribuțiune a judecătorului minorilor, mai ales pentru mântuirea minorilor abandonați, cari trăesc într'un mediu ambiant rău, însă nu sunt încă depravați — va da un rezultat îmbucurător atunci când va fi sprijinit prin munca voluntară a membrilor societății.

La aceasta activitate socială sunt chemați atât notarul comunal, și învățătorul — în a cărui școală ar fi dator să frecventeze minorul prelegerile, — cât și preotul sub a cărui conducere cade minorul din punct de vedere religios și moral.

Cercul de chemare al preoțimii se estinde mai ales în direcția de :

1. — a studia atât mediul ambiant cât și individualitatea minorului infractor contra căruia s'a făcut reclamație;

2. — a îndeplini patronajul și supravegherea minorului lăsat la încercare.

Tractarea cu minorii în general ar fi — în baza studiul mediului ambiant — dispozițiuni cu caracter de educare și întărire morală în cazurile mai ușoare, iar în cazuri grave și față de recidiviști o severitate neîndurătoare.

Judecătorul minorilor poate aplica următoarele măsuri față de minorii cari la data comiterii infrac-

țiurei au împlinit etatea de 12 ani. însă n'au trecut de 18 ani:

1. — a dispune ca minorul să primească o disciplină casnică sau școlară,

2. — a lăsa pe minor la încercare pe 1 an, care timp poate fi prelungit până la etatea sa de 21 ani,

3. — a-l ține sub supraveghere într'un local potrivit al instanței în cursul zilei, între orele 8 dim. și 8 seara pe timp de 3 până la 12 ore, limitându-i ori detrăgându-i alimentele,

4. — a admonesta pe minor,

5. — a-l interna la educație corectivă,

6. — a-i aplica închisoare corecțională s'au amendă,

Durata închisorii corecționale în cazuri mai grave este 15 ani. Așadară nu stă aceea credință greșită, că prin sprijinirea infractorului minor se va sprijini însaș infracțiunea, din contră printr'o măsură rapidă și prin executarea unei supravegheri corecte, minorul va fi împiedecat ca să trăiască și pe mai departe în mocirla păcatului.

Pentru ca judecătorul să poată aplica dintre măsurile legale cea mai bună dispozițiune, au o mare importanță datele câștigate în mod precis și conștiincios prin studiul mediului ambiant.

Studiul mediului ambiant servește ca orientare judecătorului pentru a putea cunoaște individualitatea, dezvoltarea intelectuală și morală a minorului.

În special se va descoperi viața anterioară, relațiile familiare și materiale, ocupația, modul de traiu, purtarea, situația socială, și mediul ambiant al minorului, în care el trăiește, și mai ales împrejurarea dacă minorul s'ar fi expus unei stricăciuni morale în mediul ambiant actual, sau dacă e pe cale de depravare.

Aceste date pot fi stabilite numai la fața locului, drept aceea minorul trebuie cercetat în mediul ambiant în care trăiește. — Trebuie a vorbi nu numai cu minorul, ci a se interesa despre aceste date în cazurile ivite atât la părinți, la îngrijitori, patron, învățători, cât și la vecini.

Numai în cunoștința datelor specificate va fi în stare judecătorul să ia măsurile necesare în interesul minorului.

Dacă baza rânduelii noastre sociale este religia, atunci minorii pierduți vor fi îndreptați pe calea cea adevărată și fericită numai prin puterea credinței și a religiei.

Cu educațiunea morală religioasă trebuie înzeleți acei minori cari în multe cazuri sunt jertfele și nu autorul infracțiunii lor, deoarece dacă în timpul oportun ar fi primit îngrijirea și mângăierea pe care o dă religia, atunci ar fi fost destul de tari ca să reziste păcatului și lenevirei, cari sunt cei mai mari dușmani ai societății.

Puterea obișnuinței este mare, drept aceea mântuirea și scoaterea din depravare a minorilor cari sunt ușor de corijat și de format — este un interes primordial de stat și social.

Măsurile luate de judecătorul minorilor au numai atunci un rezultat practic, dacă sunt executate în senzul spiritului legii; drept aceea avem toată încrederea în preoțime, că mai ales în cazurile de lăsare la încercare a minorilor va da un ajutor și sprijin suficient pentru îndreptarea minorilor spre bine și la lucru sârguitor.

Dacă acest interes comun va fi în viitor principiul celor chemați, atunci în adevăr va scădea numărul minorilor infractori, cum reese și din datele statistice ale instanței minorilor dela tribunalul Bihor, și anume:

în anul 1914	s'a pus în curs procedura	fața de	836	minori
" 1916	" "	" "	"	1766 "
" 1918	" "	" "	"	1488 "
" 1920	" "	" "	"	999 "
" 1924	" "	" "	"	420 "
" 1926	" "	" "	"	365 "
" 1928	" "	" "	"	301 "

Scăderea numărului minorilor infractori vedește în mod strălucit, că rezolvarea separată a cauzelor minorilor în baza legii instanței minorilor — este actuală și de dorit, având singură efect în luptă contra criminalității minorilor.

După învățăturile lui Cristos faptele bune vor fi răsplătite cu bine.

Dacă îndeplinim un bine prin aceea că mântuim din ghiarele depravării pe minorii abandonați și neglijați, atunci prin ajutorul preoțimeii se va face nu numai un fapt bun, ci se vor câștiga tot atâți muncitori buni societății creatoare.

Cei părăsiți și de cari nu ne îngrijim precum și infractorii încarnați sunt cei mai periculoși dușmani ai societății de azi și de mâine.

Cu toate că sunt și vor rămâne indivizi incoeribili, totuși trebuie să continuăm munca noastră în scopul de mai sus, care va fi cu atât mai pozitiv cu cât va fi mai strânsă legătura necesară între judecătorul minorilor și preot în lupta pentru mântuirea minorilor, de a căror îndreptare avem nevoie căci viața omului numai atunci devine fericită, fructele activității organelor sociale numai atunci vor fi vizibile, dacă ne va reuși a crea mai mulți membrii folositori societății creatoare.

Și din aceasta activitate socială a patronajului — preoții nu pot să lipsească.

Dr. C. Nesselrode
judecător de tribunal.

Misiunile din Viena.

Încă pe la sfârșitul anului 1927 parohilor din Viena le răsări idea grandioasă de-a organiza pentru stăvilirea răului descreștinării, de care suferă superba capitală a lui Lueger, misiuni în stil mai mare. Ideea se înlăptui în anul 1928 expirat.

S'a convenit ca misiunile, în stil mare, să se țină în două cicluri, în zilele de 4—18 Nemvrie și 25 Nov.—9 Dec. 1928, în cele 95 biserici parohiale ale Vienei și în alte 14 biserici, total în 109, în jumătate în ciclul întâi, în ce rămâne în celalalt ciclu, cu 55 de predicatori din întreg teritoriul german (majoritatea din Reich).

Va înțelege oricine proporțiile grandioase ale acestor misiuni. Pregătiri de 3 luni, — propagandă în scris, prin broșuri, foi volante, placate, rugăciuni, etc., tot ce poate iscodi mintea modernă în genul mijloacelor de propagandă, premerșeră acestui grandios efort religios, cari pregătiri de altfel, acum nu ne interesează în așa măsură ca și rezultatele și concluziile practice pentru pastorația de oraș, la cari au ajuns organizatorii acestei puternice ofensive pentru suflete.

Rezultatele momentane au satisfăcut atât pe cei peste 50 de misionari cât și pe organizatori, dar ele au scos la iveală o sumedenie de constatări dureroase cu privire la pastorația orașelor mari.

Predicile au fost — cum era și firesc, date fiind numărul și abilitatea probată a predicatorilor, — foarte bine cercetate, s'a constatat însă că bărbații, și damele în vârstă mijlocie n'au fost în număr; asemenea a fost mai mic și numărul tineretului adult.

Mărturisiri au fost în total 182.000, cuminecări 400.000 (afară de-ale persoanelor eclesiastice din institute religioase; numărul catolicilor în Viena e de 1.400.000); convertiri s'au întâmplat sub influința predicilor 200.

Cardinalul din Viena, în baza celor constatate și experiate a dispus: 1. ca în fiecare parohie să se introducă cuminecarea lunară pe profesiuni (Standeskomunion); 2. în scopul contactului mai intim cu credincioșii (a pastorației individuale: „eu cunosc pe ai mei și ei mă cunosc pe mine”) fiecare paroh va împărți parohia sa în sectoare încredințate câte unui preot, care să poată face pastorație individuală între credincioși, cunoscându-i personal pe toți, nevoile lor și toate împrejurările vieții.

Canonicul Handloss, spiritualul Seminarului arhidiecezan din Viena, care a studiat întreg mersul misiunilor, face pe marginea lor următoarele reflexii, indicând totodată și mijloacele pastorale moderne a se pune în aplicare pe viitor:

1. Tonul, stilul și nivelul predicilor trebuie să fie acomodată auditorului modern, care e mai critic și mai exigent, așteptând lămuriri la toate chestiunile

și problemele religioase ce-l preocupă. Deci mai mult fond în predică, decât formă.

2. Se impune descentralizarea pastorației parohiale prin înființarea mai multor stațiuni misionare (capele, etc) pe teritoriul unei parohii.

3. Se recere o puternică presă catolică, care să contrabalanseze influința nefastă a presei anticreștine. În legătură cu aceasta un puternic serviciu de colportaj al produselor presei creștine.

4. Să dezvoltăm simțul parohial în credincioși, ca toți să știe de care parohie țin și să ia parte activă la viața parohială stând în legătură strânsă de cunoștință cu parohul, centrul și inima parohiei.

5. Intensificarea apostolatului laic, prin tragerea la contribuție de muncă și energie în propagarea ideilor religioase și a elementului mirean, în care zac energii de zel și sacrificiu nebănuite.

6. Dezvoltarea și intensificarea vieții Reuniunilor de pietate pentru toate categoriile de credincioși.

7. Pregătirea unui cler zelos și bine înarmat cu toate cunoștințele și metodele de pastorație reclamate de împrejurările speciale ale vieții religioase la orașe.

Iată ce propune zelosul canonic dela Viena pentru a intensifica lupta pentru suflete în orașe, unde viața e mai febrilă; primejdiile credinței mai numeroase, curentele vrășmașe mai ademenitoare.

Trebue să recunoaștem, că aceste mijloace sunt, cu adevărat, apte pentru a crea și susținea a pastorație modernă la orașe, care, — s'o recunoaștem cu regret și propus de îndreptare, — la noi încă nici nu există. Ne place să ne alintăm în valurile optimismului, și să credem că la noi totul merge bine, văzând câțiva credincioși la biserici și numărul cuminecărilor crescând, dar nu ne luăm osteneala să privim lucrurile mai de-aproape și să vedem că acest contingent sporit ni-l dau elevii și elevele școlilor, cari, parte din râvnă, parte obligator, cercetează mai des sfintele Taine. Dar să se facă o probă, d. p. în lunile de vară, când elevii lipsesc, și să se constate atunci termometrul vieții religioase a unei parohii la oraș. Vom vedea că va trebui să ne plângem ca Vienezii, că pe terenul pastorației orășene să face puțin, să nu zicem nimic mai mult decât e obicei să se facă și la sate, și să constatăm, că mijloacele enumerate mai sus, e o datorie de conștiință și pentru preoții noștri parohi la orașe de-a le pune în aplicare, neînterziat și fără amânare. Căci altfel nu peste mult va trebui să ne opintim d'a scoate sufletele încredințate nouă din ghiarele indiferentismului, ateismului, ori ale sectelor. Și e mai bine a preveni, decât a se căi mai târziu.

De aceea preoților dela orașe îndoit le sună cuvintele Mântuitorului: „Redde rationem villicationis

tuae" și celor în drept asemenea îndoită grijă li se împune pentru sufletele pierdute în valurile tulburi ale orașelor moderne. Cele mai de multe ori nu abilitatea politică va face pe cineva apt să fie un bun preot la orașe, ci *sufletul preofesc* care iradiază blândeță, bunătațe, tact și râvnă asemuitoare aceleia ce ardea în pieptul unui Pavel sau Francisc, cari ziceau: „*Charitas Christi urget me*,” „*suflete vreau*”. În sfârșit, toată reușita pastorației la orașe depinde, cum zice și canonicul Handloss, dela persoana parohului, care dacă va fi „the right man an the right pleace” totul va merge bine. „Alles ist möglich wenn man den rechten Mann am rechten Platz hat”.*)

P. Tăutu.

*) V. „Seelsorger” No, Ian. 1929.

D. Goldiș și „Astra”¹⁾

Încă nu e cazul s'aplicăm „Asociațiunii” odioară atât de glorioasă a lui Șaguna, a lui Cipariu, a lui Bariț, ceea ce ne'ndeamnă strămoșească vorbă: De mortuis nil nisi bene. „Astra”, cum îndeobște și poate pentru a-i marcă mai bine declinul este numită, n'a murit încă. Se cade deci să se vorbească despre ea mai mult și mai altfel decât se vorbește, și ar trebui ca indiferentismul obștesc ce se continuă în juru-i să dispară odată, pentruca să nu ne trezim că boala de care bolește este n'r'adevăr boala lungă cu moarte sigură din zicală.

Există și în jurul acestei chestii a „Astrei” o tăcere la fel cu-aceea care a îngăduit să se creieze penibila „chestie”, și un indiferentism asemenea aceluia care a tolerat să vedem ajunsă instituția atâtor idealiste și obștești realizări naționale acolo unde a ajuns: bolind a moarte sigură, în vreme ce Casația este invitată să se pronunțe curmându-i mai de vreme sfârșitul rușinos, în baza unui articol din statut care-i prevede dizolvarea pentru cazul că a devenit pernicioasă.

Situația „Astrei” e astăzi într'adevăr aceasta. Și mult mai trist de cât că se află într'o atare situație penibilă și rușinoasă, este că opiniei publice, după cât se pare, nici că-i pasă de ceea ce se întâmplă.

Această opinie publică nu s-a cutremurat în chipul ce era de așteptat când profesorul universitar și președintele demisionar al secției pedagogice a „Astrei”, d. Onisifor Ghibu, a publicat în ajunul ultimei adunări generale a „Asociațiunii” cartea sa

¹⁾ Publicăm acest articol al dîstinsului nostru colaborator nu cu intențiunea să facem politică și nici din plăcerea de a atăca numai, ci ca să cunoască și preoșimea noastră unele dedesupturi ale chestiunii ce se agită de o vreme în jurul „Astrei” a cărei funcționare o interesează de-aproape. N. R.

„Ardealul în Basarabia”, care este cel mai spăimîntător rechizitoriu ce se putea face unei instituții naționale de importanța „Astrei”. Nu s'a mișcat de asemenea nici când d. Dr Valeriu Moldovan a dat prin „Patria” de-acum o lună și jumătate acea alarmă care ne spunea că 'n lumea care poartă vina originală că „Astra” este unde este, a nceput să se rostească destul de tardiva mea culpa. Și așijderea parcă nimic nu s'ar fi întâmplat pentru opinia aceasta publică a Ardealului, când după asemenea strigăte de alarmă, adunarea generală din Decembre trecut a „Astrei” s'a ținut ca nici o alta: cu președintele lipsă (d. Ghibu destăinuie în cartea sa că atunci când d. Goldiș, președintele „Astrei”, absentează și trimite telegrame de scuze, are de obicei un buboi) și cu nici mai mult nici mai puțin decât două duzini de membri, adunați la reședința instituției, atunci când convocatorul din adunarea generală anterioară prevedea o adunare generală după toată regula și după obicei, într'un alt oraș unde să aibă tradiționalul caracter de demonstrație națională.

Stând lucrurile așa, nu este de loc de prisos să dăm în rândurile acestea o scurtă reproducere după gravele destăinuiri ce le face 'n cartea sa d. prof. univ. Onisifor Ghibu, și să îndemnăm pe toată lumea să ia notă de acest penibil rechizitoriu.

„Ardealul în Basarabia”, apărută acum două luni la Cluj, a fost publicată din cauza unui caracteristic incident avut de d. Ghibu cu d. Goldiș, președintele „Astrei”: trimis la stăruințele Basarabenilor ca să împămîntenească „Astra” între Prut și Nistru — iar în intenția dlui Goldiș ca să contrabalanseze acțiunea politică din Basarabia a dlui Goga și să-i creieze d-sale un fief politic în locul celui pe care l-a pierdut în Ardeal — d. Ghibu a fost mandatat să acționeze în mijlocul Basarabenilor, iar după-aceia înființat acolo sumedenie de sucursale ale „Astrei” și-a inițiat o propagandă națională strălucită, președintele „Astrei” l-a lăsat cu gestiunea nedescărcată până astăzi, încât d. Onisifor Ghibu a trebuit să se adreseze Casației cerând dizolvarea „Asociațiunii”.

S'a întâmplat această faptă a dlui Goldiș — ni-o spune tot cartea-rechizitoriu de care ne ocupăm — pentrucă d. Ghibu n'a consimțit să servească interesele politice mai sus amintite ale președintelui „Astrei”, ci s'a ocupat în Basarabia numai de propagandă cultural-națională.

Capitolul acesta al politicianismului introdus la „Astra” este ilustrat în colori cum nici nu se poate închipui. Aflăm, cum politicianismul este păcatul original al actualei decadente a „Astrei”; cum d. Goldiș a râvnit la „șefia vieții naționale a Ardealului” (?!?) ; cum neajungându-o, s'ar fi mulțumit cu o catedră de sociologie la Universitatea din Cluj, dar a căzut și de-acolo fiindcă comisia care orga-

niza Universitatea (Gusti, Jorga, Pârvan) neștiind la activul cultural al petiționarului decât compilația după manualul de istorie a patriei maghiare Mangold, cu adaosul original al delicatețelor la adresa lui Mihai Viteazul, a amenințat că-și dă demisia și nu mai organizează Universitatea, dacă se stăruie pentru d. Goldiș; cum după aceasta fostul viitor șef al „vieții naționale” s’ar fi mulțumit cu postul de director al Bibliotecii universitare din Cluj (asimilat cu profesorii universitari), dar s’a opus senatul Universității; și cum, în sfârșit, fiindcă începuse cum se spune, să facă urât, a fost molcomit cu preșidența „Astrei”, la care a ajuns așa:

În mijlocul unei atmosfere general ostile dlui Goldiș (dnii Bogdan—Duică, Lapedatu, Pușcariu, regretatul Begrea, Paul, Iosif Popovici dăduseră în contra eventualei alegeri o alarmă violentă prin presă), partidul din care dsa făcea parte a venit la adunarea electivă dela Timișoara cu 6000 de membrii noi, înscriși și aduși anume ca să forțeze alegerea, și cari îndată după ce d. Goldiș a fost „molcomit”, s’au retras din sânul Asociațiunii.

După cum se știe, d. Goldiș făgăduise solemn adunării care l-a ales, că se va muta dela consistorul dela Arad la Sibiu. N’a făcut-o nici până astăzi, deși d. Ghibu ne destăinuie că tocmai în vederea aceasta i s’a creat la metropolie un post de secretar de consistor, iar „Albina” îl cooptase în comitet. (Tot d. Ghibu ne mai semnaleză coincidența ciudată dintre ședințele „Albinei” și ale preșidenției „Astrei”, ceeace înseamnă că d. Goldiș merge la Sibiu la bancă, și nu la Asociațiune). Dacă la Sibiu nu s’a mutat, a făcut în schimb toate demersurile (iarăși un secretariat de consistor, de astă dată la București) ca să mute „Astra” oficială în capitală, pentruca să împrumute un prestigiu lui Goldiș ministrul.

Trecem din lipsă de spațiu peste manoperele la cari a recurs pentruca să-și înoască mandatul de președinte, și ne oprim la ceeace arată contribuția dlui Goldiș la Astra.

La 1920 Astra avea 3567 membrii activi; la 1921 avea 4876, la 1922 5603, prin urmare instituția era într’un crescendo foarte apreciabil. Veni adunarea electivă dela 1923, și numărul acestor membrii crescă dintr’odată la 11629, pentruca în anul următor să se reducă la 3252, mai puțin deci decât la 1920, când începuse ascensiunea de după Unire a instituției. La 1925 numărul membrilor activi se reduce la 642, zi: șase sute patruzeci și doi, și cu greu a putut fi ridicat — datorită ministeriatului — în 1926 la 1951 inși. Și mai caracteristică e decăderea aceasta, acest boicot adevărat al ardelenilor față de instituția națională care le fusese suprema mândrie, dacă se are în vedere această constatare a dlui Ghibu:

„În special numărul membrilor țărani s’a redus la 15% față de cel din primul an al preșidenției dlui Goldiș, și la 2% față de cel din 1911”.

Ca aceasta înmormântare să-și aibă cuvântul decor, ministrul Goldiș a aranjat după toate prescripțiile moderne: o săvârșire cu filme cinematografice.

S’a știut anume, că Astra a devenit concesionara cinematografelor din Ardeal, stăpână deci peste o sursă de venituri cari să suplinească mărinimia de altă dată față de dânsa a membrilor. Dar ceeace nu s’a știut, s’a aflat abia acum: Astra care are aceste concesii și aceste venituri, nu este Astra lui Șaguna, ci o alta, separată, a dlui Goldiș & Co., care va beneficia și după ce d. Goldiș n’ar mai fi succesor al lui Bârseanu. Chestia începuse să se dezbată la adunarea celor două duzini numită adunarea generală din Decembrie dela Sibiu, dar s’a trecut peste ea cu o indulgență fantastică.

Ne oprim aci. Amănuntele celelalte cari mai sunt în cartea dlui Ghibu, așijderea caracteristice pentru halul de-acuma al Astrei ni-ar reclama un spațiu de care nu dispunem. De aceea de încheiere recomandăm cartea d-lui Ghibu tuturor celor cari sunt de părerea noastră: că boala lungă a „Astrei” nu trebuie să aibă parte de indiferentismul de-acuma al ardelenilor.

Isaia Tolan.

Un neajuns prin satele noastre.

Sub povara unei răspunderi fără de păreche, păstorul sufletesc trebuie să țină seamă de toate influențele cari au înrăurire asupra sufletelor păstorite; în orice caz ținem seamă de înrăurirea școlii și socotesc de cea mai condamnabilă atitudine de a nu susține cu învățătorii cea mai creștinească relație. Cunoscând temeinica pregătire în ramura teologiei pastorale a preoșimei noastre, n’aș crede că s’ar află vreun preot unit, care să nu înțeleagă rostul unei perfecte colaborări cu acei învățători, cari asemenea fac din profesiunea lor o adevărată menire. Cine dintre noi nu-și amintește grija, cu care ni s’a atras atenția asupra importantei legături, ce trebuie să susținem și să alimentăm cu trudiții reprezentanți ai acelei apostolii, ce se chiamă: învățământ! Deci, deoparte din aceste considerații aprioristice, de altă parte din universalitatea cazurilor practice, afirm că preoșimea noastră sub acest raport nu se poate acuză. Noi știm, că colaborarea, sau divergența între preot și învățător, are influință hotărâtoare în primul rând asupra creșterii copiilor și, la rândul său, asupra vieții întregii parohii, și aceasta nu numai pentru frumoasa pildă în cazul întâiu, ori pentru sminteală

în cazul al doilea, ci și pentru că e un lucru dovedit până la evidență, că nici creșterea prin învățământ fără de contribuția religiei nu va avea roade vrednice, dar nici adevărata religiozitate nu se poate realiza, fără de ostenele educației desfășurate prin învățământ. Și dacă voi prezenta fapte din goana vieții, ele vor dovedi că mulți dintre noi, tocmai sub acest raport, suntem împiedecați în activitatea noastră de păstori sufletești, luându-ni-se puțința de a lucra împreună cu învățătorii, despre cari știm că ne-ar fi vrednici colaboratori.

În județul Aradului în trecutul apropiat în mod sistematic nu s'au numit învățători uniți în comunele, în cari, fie în întregime, fi în parte locuitorii sunt uniți. Va zice cineva, că cheagul colaborării nu se tulbură prin faptul, că în cutare sătuleț, preotul unit n'are de colaborator un învățător unit; o fi având un învățător de altă religie. Răspunsul meu nu poate să fie, decât din domeniul intim al misiunii preoțești: preotul prin menirea sa desfășoară o programă de muncă, mișcându-se în cadrele fixate de principiile proprii sale Biserici; cine nu este stăpânit de aceste principii, nu poate să fie colaboratorul preotului. Cel mult organizațiile cu caracter politic, cultural și economic, pot oferi un teren comun de activitate, dar prin acestea nu se sondează substratul religios al sufletului omenesc. Or, terenul propriu al activității preoțești este tocmai aducerea la biruință a spiritualului față de tot ce este material, a veșnicului față de tot ce este trecător; și'n această grandioasă operă — este lucru știut — ne pot ajuta învățătorii; cărările noastre se împletesc, se contopesc.

Deaceia a știut legiuitorul, care a întocmit legea învățământului primar și care a scos învățământul de sub oblăduirea Bisericii, că e bine ca învățătorii în Duminici și sărbători să conducă copiii la sfânta liturghie. Legea nu precizează că ce e de făcut dacă învățătorul e ortodox și elevii de diferite religii. În practică desigur rar se întâmplă, ca un învățător ortodox să conducă elevii la biserica greco-catolică. (Despre contrarul acestui fapt m'am convins personal). Iată momentul izbitor, când, din lipsă de comunitate de ideal religios, o parte însemnată din activitatea preotului unit, este zădărnicită.

Biserica, oferă și alt teren de activitate comună, chiar în cadrul cultului public. Cine să fie cantorii bisericilor noastre — după vechiul și frumosul obicei — dacă nu învățătorii, cari prin cultura lor generală și muzicală, prin gustul lor pot da poporului cele mai strălucite pilde de evlavie? Nu este la țară mai vădită dovadă de solidaritate intelectuală și morală, decât faptul, că învățătorul este alături de preot în manifestațiunile cultului divin. Ce pildă grăitoare este aceasta și cu câtă atențiune este urmărită din partea poporului! Cum va fi însă aceasta

cu puțință, dacă nu ni se numesc învățători de religia noastră, ci învățători, cari prin felul lor nu pot fi cantori în bisericile noastre. Să fie zis în trecut, că deși în sânul învățătorimii domnește, spiritul de eliberare de sub „jugul școlii confesionale”, tendință, care ajungând la rezultatele dorite, a depășit alocurea marginile reformei școlare și a degenerat în lipsă de religiozitate, totuși cu mare bucurie am aflat învățători uniți, (formați în școlile normale de stat) cari bucuroși s'ar înrola în serviciul Bisericii ca și cantori. (Și dacă vremurile ar permite, ca și cantori-învățătorii) Se prea poate, că pe unii îi amăgesc numai veniturile cantorale; dar și așa este un titlu de merit pentru Biserică, care adaugând la leafa modestă a învățătorilor o oarecare sumă (și ce bine le cade mai ales celor tineri!) oferă și sub raport material o posibilitate de colaborare.

Am pomenit numai aceste două chestiuni, cari formează la țară izvorul discuțiilor mult agitate; și să-mi fie îngăduit a observa, că rândurile de mai sus sunt talmăcirea unor constatări, făcute cu multă jale de bravii noștri credincioși.

*

Domnul prof. Nicolae Iorga a spus, nu de mult că Biserica unită trebuie sprijinită, pentru că ea are o providențială menire pentru România. Biserica unită, prin felul ei de a fi, ne leagă sufletește de Apus. Desigur fiecare preot unit are în programa vieții sale, ca pe lângă respectarea tuturor trăsăturilor caracteristice ființei noastre etnice, să răspândească în mijlocul poporului românesc subtilul spirit apusean, care în curând trebuie să ne încorporeze în organismul civilizației apusene. Ce vom zice însă, când cu durere constatăm, că în acești zece ani de muncă febrilă a renașterii noastre culturale, mulți dintre noi am fost stânjeniiți în stăruințele noastre, între altele, și prin faptul, că n'am avut învățători, cu cari să fi putut colabora. Prea frumos s'a vorbit despre Biserica noastră (la Oradea, Beiuș și în tot anul, la Blaj), dar prea urâte au fost apucăturile pentru desființarea ei, și cari părea că nu sunt departe de a se încheia într'un sistem detestabil.

Am la mână unele date din județul Aradului. În comuna Șimandul de sus a fost un post vacant de învățător; un învățător unit, cu toate drepturile și cu o duzină de motive personale și familiare a cerut să fie detașat aicia; cererea nu i-s'a satisfăcut, cu toate că a mai deținut acelaș post opt ani de-a rândul până la 1927, când, din motive nejuste, l-au transferat în altă comună. În comuna Mocrea, unde locuitorii români toți sunt uniți, nu s'a numit nici un învățător unit, deși parohul locului a cerut în mai multe rânduri numirea unui astfel de învățător. În Gurba, sat unit, din 3—4 puteri didactice, nici una

nu-i unită. Tot așa la Sinte-Mare, locuitorii fiind în majoritate uniți, totuși nu-i niciun învățător unit,

Am făcut această excursiune printr'un colț al Ardealului, nu pentruca să privim piezis la d-nii învățători, în mijlocul cărora am dori să vedem și câte un învățător unit, ci pentru a sta față'n față cu stări, cari ne îndeamnă să denunțăm opiniei publice o jignitoare lipsă de atențiune față de locuitorii satelor unite; mai mult: să denunțăm lipsa de sprijin pentru dezvoltarea vieții religioase, nefiind în acele sate învățători, cari să conducă copiii la biserică și cari să fie ei înșiși, prin prezența lor consecventă la Sfta Liturghie, pildă vie de religiozitate. Despre relele ce izvoresc de aici nici nu pomenesc!

Cred că scrisul meu va servi și pentru alt scop: el va face ca jalba noastră a tuturor în această materie să se condenseze într'o singură cerere, care se așterne înaintee Prea Sfințijilor nostri Episcopi. Prea Sfințiile Lor desigur ne vor ascultă și vor bine voi a căută modalitatea pentruca să se vindece această rană a unor sate d'ale noastre.

Pr. Ioan Fântânar.

Să ne strângem rândurile.

Înimi învăpăiate de dragoste nefățărîtă către Biserica cea adevărată alui Cristos și străbătute de grija mântuirii sufletelor, au luat inițiativa înființării unei „Asociațiuni Generale a Românilor Uniți” (A. G. R. U.) din întreagă provincia bisericească de Alba-Iulia și Făgăraș.

Congresul de constituire se va ținea în primăvara anului acesta, iar până atunci membrii comitetului de inițiativă vor aran'a conferențe în toate centrele urbane pentruca să facă cunoscută ideea aceasta în cercuri cât mai largi.

Asociațiunea proiectată este cu caracter religios și social, având de scop: „Susținerea, apărarea și realizarea intereselor Bisericii unite cu Roma prin: a) adâncirea vieții religioase a membrilor; b) intensificarea educației religioase; c) combaterea curenților sociale și religioase cu caracter sectant, destructiv și anticreștinesc; d) îndrumarea vieții publice și private potrivit eticei creștinești și în sentimentul iubirii de neam și de patrie”. Mijloacele morale pentru realizarea acestui scop sunt: adunări, conferențe, prelegeri, răspândire și edare de cărți, reviste și ziare scrise în spirit creștinesc și românesc șcl. — Și pentruca neînțelegerea să nu se poată încuiba între membrii A. G. R. U.-lui, este exclusă politica de partid.

Este aceasta inițiativă a credincioșilor Bisericii noastre unite cu Roma un început care marchează

puterea de viață ce o are Biserica noastră prin asistența Spiritului Sfânt.

Biserica catolică din țările apusului are puternice organizațiuni de aceasta natură, așezate în fața puhoiului de atacuri din afară ca și tot atâtea cetățuii inexpugnabile. O astfel de cetățuie vrea să fie pentru Biserica noastră proiectata Asociațiune. Nu dorim răul și nu vrem moartea nimănui, dar vrem mântuirea sufletelor noastre și întărirea neamului. Pentru aceasta ne trebuie A. G. R. U.

La numărul de față al „Vestitorului” alăturăm pentru parohii câte un exemplar din „Proiectul de Statute pentru Asociațiunea Generală a Românilor Uniți” ca Frații preoți — în vederea organizării acestei Asociațiuni — să talmăciască poporului pe înțelesul tuturor scopul și folosul sufletesc care îl urmărește proiectata Asociațiune, precum și modul de organizare. Pregătind astfel calea cu toată râvna apostolică, izbânda finală va fi asigurată.

Cu Dumnezeu înainte!

C R O N I C I .

Din Șeitin.

Primum dela bravii nostri credincioși din Șeitin (jud. Arad) următoarea scrisoare:

În ziua de 9 Dec. 1928 Sărbătoarea „Zămislirea S. Ana”. Șeitinul (jud. Arad) a avut să încreșteze la răboj o zi de înălțare sufletească, care prețuiește ca o zi de Paști, fiindcă nouă Șeitinenilor, mai ales Uniților, ne-a fost o adevărată reînviere această zi.

Iată cum s'a desfășurat această sărbătoare:

La ora 6 dimineața, clopotele au început să sune neîncetat, vestind praznicul bisericii noastre. Poporul alergă la biserică să se mărturisească; să-și mărturisească păcatele în onoarea Zamislirei fără prihană a Maicei sfinte, care este tot odată, Hramul bisericii noastre.

La Ora 9 s'a început S. Liturghie.

La Liturghie M. On. Protopop a ținut o predică în cinstea Maicei Domnului. În decursul S. Liturghii s'au împărtășit credincioșii în număr frumos. La Ora 12 întreg poporul a încunjurat biserica în cinstea Prea Curatei, de 3 ori.

După masă la ora 2 s'a adunat la școala noastră confesională mulțime mare de credincioși. Au fost mulți și dintre frații ortodocși.

Aici s'a ținut a doua adunare generală a Reuniunii „Sf. Maria” din Șeitin, cu următorul program:

1. Cântarea „Salutul Mariei”, cântată de tot poporul.

2. M. On. Domn Protopop deschide adunarea generală arătând progresele „Reuniunii”, făcute dela prima adunare generală, ce s'a ținut în 6 Febr. 1927.

Urmează citirea raportului fiecărui funcționar, atât a „Reuniunii” cât și a bibliotecii:

3. Raportul cassierului „Reuniunii” și al bibliotecii.

4. Raportul controlorului bibliotecii.

5. Raportul bibliotecarului din care se constată că în anul 1928 s'au împrumutat 1088 de volume.

6. Raportul dirigintei și al președintelui „Reuniunii”, arătând activitatea „Reuniunii” în anul 1928.

7. S'a deschis cheta S-tului Antoniu, în care se strâng bani pe seama săracilor, și s'a aflat suma de 840 lei, sumă care s'a strâns dela Paști până la Zămislirea S-tei Ana.

M. On. D. Protopop dă cuvântul poporului ca să numiască el pe săracii cărora să se dea din bani. Un poporean a cerut să se dea ajutor și unei femei neputincioasă, care eră ortodocșă. Tot poporul a aprobat această cerere, numai o singură femeie s'a opus, terând să nu i-se dea ajutor fiindcă e ortodocșă. Intre noi însă, nu trebuie să încapă astfel de neînțelegeri, să nu se audă astfel de vorbe, fiindcă Domnul Hristos ne-a învățat să facem și noi asemenea Samaritanului îndurat, iubind pe de aproapele nostru fără deosebire de neam și lege.

Această adunare generală a fost cuprinsă de fiorii emoției și a fost firesc să fie așa, căci noi uniții, ori cât de puțini suntem, punem umăr la umăr și ajutam pe cei neputincioși, că doar acelaș suflet bate în toți și „Reuniunea” este mândră că a putut prileji astfel de momente sărbătorești. Ea este din nou purtătoarea luminei. Adunarea aceasta a fost un adevărat pelerinaj la Altarul Domnului. Să dea Dumnezeu ca și viitoarele adunări să fie la fel, arătând că ne unește aceeași iubire izvoită din inima Domnului Hristos, care s'a jertfit pe sine pentru toți. Această iubire o sădește și cultivă în sufletele membrilor săi „Reuniunea S-ta Maria” și această iubire nu ne desparte, ci din contră ne unește.

Șeitin.

Ștefan Băcican

junior, economul și bibliotecarul „Reuniunii”.

— **Paștile se vor sărbători la 31 Martie.** Sf. Sinod al bisericii ortodoxe române a hotărât respectarea deciziunilor luate la 14 Mai 1928, după care Paștile se vor sărbători în anul acesta la 31 Martie. Aceasta hotărâre, semnată de către toți episcopii prezenți, prevede sancțiuni severe pentru chiriarhii cari nu vor observa aceasta dispozițiune. Pedepșa — după mărirea vinei — poate fi chiar și înlăturarea celui nesupus din cinstea pe care o deține.

— **Asociația Națională** a studenților români uniți din Cluj în sesiunea plenară din 2 Dec. 1928 și-a ales următorul comitet de conducere, pe anul școlar 1928—929: **Președinte:** Dl Ioan Socaciu, stud. în drept; **Vicepreședinte:** Dl Aurel Nana, stud. în medicină; **Dl Eugen Nuțiu,** stud. în medicină; **Secretar general:** Dl Mihail Marina, stud. în drept; **Cassier:** Dl Vasile Bondrea, stud. în lit. și fil. **Cenzor:** Dl Emil Mesaroș, stud. în științe; **Secretar de ședință:** Dl Gheorghe Miculaș, stud. în lit. **Secretar de comitet:** Dl Ioan Drăgoi, stud. în medicină; **Bibliotecar:** Dl Emil Cioloca, stud. în drept; **Membri:** Dșoarele Ica Băgăianu, st. în științe; Eliza Neamțu, stud. în lit.; Liți Barbu, stud. în științe; Dl Ion Negrea, stud. în med.; Dl Mihai Balea, stud. în științe. **Membri cu vot consultativ:** Preș. de onoare: Dl Gheorghe Suci, stud. în științe; Dl Ion Liviu Hulea, rig. în drept.

BIBLIOGRAFIE.

— **P. Theophilus Spačil S. I.:** Doctrina theologiae Orientalis Separati de S. Eucharistia, II. — Tratează cu multă cruție chestiuni privitoare la forma Euharistiei, cuminecarea sub amândouă speciile și cuminecarea copiilor. — *Orientalia Christiana*, Vol. XIV, — 1. No. 50, Ian.—Febr. 1929.

— **Anuarul Reuniunii Femeilor Române din Beiuș și jur.** 1 Mai 1927 — 24 Iunie 1928. Aceasta Reuniune, care pe drept se poate mândri cu Inaltul Patronaj al Maj. Sale Regina Maria, este un nesecat izvor de apă vie, care înviează deopotrivă sufletele amărâte și pe cele dornice de lumină din jurul istoricului orașel Beiuș. Aceasta se vede și din minuțioasa dare de seamă asupra activității Reuniunii, semnată de secretara R. Doamna Elisa Dr. Pavel. Credem că ar fi bine și folositor, dacă aceste anuare ar prezenta publicului mare și câte una, măcar, dintre frumoasele și instructivele conferențe pentru popor, în cari este atât de bogată activitatea Reuniunii Femeilor Române din Beiuș și jur, care se prezintă publicului cu a IX. bogată dare de seamă.

— **Citiiți „Cărțile Bunului Creștin”,** bibliotecă de popularizare a adevărilor veșnice, care apare la Blaj, sub îngrijirea profesorului Iuliu Maior! Zilele irecute a apărut No. 8. *Legea Strămosească*, prelucrare după „Dogmatica fundamentală”, vol. II., ed. II., a I. P. S. mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, Dr. Vasile Suci, de Iuliu Maior. În broșura aceasta se răspunde, cu multă competență, la mult discutata întrebare: care este legea noastră cu adevărat strămoșească, precum și la celelalte două: dela cine am primit noi Românii creștinismul, și cine ne-a încreștinat. Răspunsul nu ni-l dă I. P. S. mitropolit, ci marii istorici ai neamului: Dimitrie Onciul și N. Iorga, apoi I. Nistor, Em. Panaitescu și A. D. Xenopol, precum și preoții ortodocși, istorici și ei, Dr. Ioan Lupăș și Ștefan Meș, Se pun apoi față în față meritele celor două biserici românești, a celei ortodoxe și a celei unite, citându-se păreri învățaților: Aron Densușianu, Ioan Bianu, D. Drăghicescu, Sextil Pușcariu, Ovid Densușianu-Alexe Procopovici, Augustin Scriban, E. Lovinescu, Em. Panaitescu și Al. Lapedatu, adăugându-se la urmă unul dintre cele mai frumoase articole a marelui istoric, fost canonic la Blaj, Dr. Augustin Bunea. Cartea se citește ușor, fiind scrisă pe înțelesul tuturor, și se poate comanda dela Librăria Seminarială din Blaj, precum și dela toate librăriile din țară, pentru prețul de 15 lei + 2 lei porto postal.

HÖNIG FRIDERIC A R A D

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pelângă garanță mare și cu prefixarea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Condițiuni avantajoase de plată.

